

Crisis Theologica

In Qva Selectiores, Et Acriores hujus, et elapsi sæculi controversiæ,
subsecuturâ in Elencho legendæ discutiuntur

Crisis Theologica - In Qva Selectiores, Et Acriores hujus, et elapsi sæculi
controversiæ, subsecuturâ in Elencho legendæ discutiuntur

Casnedi, Carlo Antonio

Ulyssipone, 1712

Sectio Sexta. Regulæ Antonij pro opinionum delectis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-84796](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-84796)

Et rina est multiplicare peccata, & quidem pro libito; ex hoc enim præcisè, quod neget possibilem, nisi rarissimè ignorantiam omnino invincibilem, etiam circa à principiis naturalibus distantia, cogitur dicere ferè omnem fuisse vincibilem, & peccato saltem veniali infectam.

N. 62. Venio ad argumentum, & rogo, quid laudet in Alexandro? Censuram, dicet, contra opinionem negantem, quod invincibilis juris naturæ ignorantia excuset à peccato formali. At intto: Si hæc per te non est, nisi rarissimè possibilis, & plerumque impossibilis, adeoque imbibens peccatum veniale, ut dicis, sequitur, quod Alexandri censura sit sub conditione plerumque chimæricâ; nam, per te, vix est possibilis omnimoda juris naturæ ignorantia, etiam circa remotissima: immò quod censura non sit benè expressa, nam, juxta te, excusat à formali mortali, non à formali veniali; cùm tamen Papa absolute dicat, excusare à peccato formali: cùm ergo censura sit doctissimè lata; & non nisi ex puro arbitrio negetur possibilem omnimodam ignorantiam, saltem circa remotissima à jure naturæ; eo ipso quantum laudanda est censura, tantum à tua doctrinâ recedendum.

N. 63. Ad 1. hoc ipso quod Spiritus S. docet aliquam habuisse culpam, hoc ipso in illis Sanctis ignorantia fuit non omnino invincibilis; non enim dico, quod omnis putata talis, talis sit.

N. 64. Ad 2. Sancti ægregiè se gesserunt dolendo, & abolendo peccata ignorantia saltem sub conditione, præsertim cùm aliqua culpa illis inesse potuerit; at non inde fit, quod omnis ferè ignorantia circa remotissima fuerit talis.

N. 65. Ad 3. aliud est, quod non liceat de peccato materiali gaudere; quod verum est, quia gauderet de re in se malâ, cognitâ ut tali, & sic formaliter peccaret; etsi dum illam posuit, non cognovisset, ut malam; ut dixi *disp. 6. sect. 2. §. 2.* aliud est quod teneat dolere de peccato materiali; quod falsum est, nisi, vel sub conditione, si fortè irrepsit veniale; vel penes illos, qui in lacrymas faciles sunt, & ut Jeremiæ legis Euangelicæ haberi volunt.

N. 66. Ad 4. dico plures SS. Ecclesiæ DD. & TT. pietate insignes esse potuisse moraliter certos se in hac, aut eâ conclusione, à jure naturali remotissimâ, laborasse invincibili ignorantia; non minùs ac Antonius de pluribus putat se habere certitudinem moralem. Quod si aliqui ex SS. dolere, est, quia bonarum mentium est, ibi culpam agnos-

cere, ubi non est. Falsum autem rarissimam esse ignorantiam prorsus invincibilem circa remotissima à jure naturali; quoniam ferè adeo frequens est, quàm sit inter DD. æquè doctos, ac religiosos frequens contradictio.

SECTIO VI.

Regula Antonij pro opinionum delectu.

SUMMARIUM.

Ait omnem certam eligendam, n. 67.

Ait inter duas leges præstantiorem preferendam, n. 68.

Ait, quod si veritas, nec per fidem, nec per rationem constet, abstinendum ab omni utrumque, n. 70.

Ait in legibus positivis de re indifferenti, licet sequi probabilia, n. 71.

Ait usum probabilissimam satis in multis legibus Divinis, n. 72.

Ait quod probabilitati non opponatur nisi certitudo, aut evidentia, n. 74.

In quo consentiam? n. 76.

Congero Antonij de se ipso laudes, & in Probabilistas injurias, n. 77.

Rogo Deum, ut me habeat inter Probabilistas, ibid.

In quo ei dissentiam, à n. 77. ad 84.

Ejus contradictio, n. 78.

Vel non licet probabile in legibus humanis; vel licet in Divinis, n. 79.

Ecclesia dum damnavit tenuem probabilitatem, & asseruit licere probabilissimam, judicat satis certam probabilitatem pro delectu opinionum, n. 80.

Licet sine veniali sequi probabilissimam contra Antonium, à n. 74. ad 84.

Si licet sequi minus extrinsece probabilem, si sit intrinsece probabilior, redeunt contra illam argumenta, quæ contra nos armat, n. 82.

Non est facile, quin difficile definire, quæ lex sit preferenda, concurrente duplici, n. 84.

Postquam cap. 27. dixit, regulam generalem esse Dei legem, à fide, aut ratione 67. propositam, ut ea facilius applicetur, tradit de- 68. sequentes regulas.

Prima est, quod ea opinio sequenda sit, N. quam vel ratio, vel Fides judicat esse certo 68. legi Dei conformem; & ei oppositam esse repudiandam.

Secunda, si concurrat duplex lex inter se N. repugnans, præferenda præstantior, & minus malum eligendum.

Tertia, si veritas nec per fidem, nec per N. rationem, etiam postquam summâ diligentiâ 70. usi sumus, adæquabilis sit, abstinendum ab utroque.

ab actione, quia non tantum certam legis violationem, sed etiam probabile periculum ejus violandæ vitare tenemur.

N. 71. Quarta est, quod in legibus positivis, quia plerumque sunt de indifferentibus, seu de rebus, remotâ lege, nec bonis, nec malis, liceat sequi probabilia. Monet tamen, non ideo leges Ecclesiæ, & Reipublicæ parvificandas. Dein trahit rationes, cur maior adhibenda sit cautio, ne lex Dei, quam ne lex positiva violeatur. Prima, quia, etsi omnis potestas sit à Dei potestate, attamen, dum Deus aliquid jubet, maiorem vim habet ejus præceptum, & maior adest ei obsequendi necessitas. Secunda, quia leges positivæ plerumque sunt de re indifferenti; non ita lex Dei, & naturalis. Tertia, quia non est credendum, Superiores velle, ut eis subiecti æqualem suis legibus, ac Divinis reverentiam habeant, & ad æqualem obligent diligentiam. Quarta, quia Evangelicæ legis suavitas non solum petit, ne multitudo, sed etiam ne gravitate mandatorum opprimantur Fideles. Quinta, quia Ecclesia ipsa expressit, se non ægrè ferre, si maximo cum incommodo suis legibus non obtemperetur: ergo, inquit Antonius, frustra Probabilistæ obijciunt parem esse legum Divinarum, ac humanarum rationem; & vel in utrisque locum habere probabilitatem cum periculo violationis conjunctam, vel in neutris.

N. 72. Quinta, usum probabilissimæ fati, non tantum in legibus humanis, sed etiam in multis Dei legibus; ex. gr. fati, ut probabilissimè judicemus, nos nullius culpæ lethalis confcios, ut ad Eucharistiam sine sacrilegio accedamus.

N. 73. Sexta, si leges videantur inter se pugnant, ea sequenda, quam probabilissimè credimus hic, & nunc graviorem.

N. 74. Septima ait, quod etsi leges oppositæ non concurrant, licitum saltem sit sine peccato gravi sequi probabilissimam, (venialia enim ne vigilantiores quidem Sancti effugiunt) seu talem opinionem, quæ habet grave pro sui veritate, nullum pro sui falsitate argumentum; loquitur autem de probabilissimâ stante pro libertate. Addit, non eo ipso, quod una est probabilis, talem etiam esse oppositam; & quod probabilitati non opponatur, nisi sola certa, & evidens oppositæ opinionis veritas.

N. 75. Octava, quod quando probabilitas est tantum extrinseca à Doctorum autoritate, licitum aliquando sit, minus extrinsecè probabilem, & minus tutam amplecti, dummodo, qui deliberat, assequatur ejus veritatem argumentis intrinsecis.

Tom. III.

Ecce Antonij mens, cui quoad aliqua assentior, non quoad omnia. Assentior 1. quod, si una opinio sit certa, sive ex ratione, sive ex Scripturâ, eam teneam sequi. Secundo, si duæ leges concurrant, & reliqua sint æqualia, præstantiorem præferendam: dico, si sint æqualia, potest enim occurrere, ut urgeat virtus minus præstans: ex. gr. religio obligat ad Missæ auditionem; amor salutis corporalis ad hujus tutelam; religio ex se est præstantior charitate temporalis; & tamen hæc urget, non illa. Tercio, abstinendum esse ab omni actione, quoties nec Fides, nec ratio veritatem licentiæ suadet, quia tunc non adest bona fides. Quarto, leges humanas non obligare cum eo rigore, quo Divine, & naturales, & sæpe differre ratione materiæ. Quinto, quod probabilitas non tollatur nisi ab evidentia, aut certitudine.

At dissentior 1. in hoc, quod dicat, postquam summâ diligentia usi sumus; ut enim quis de eâ certus sit, debet prius scire, quæ sit hic, & nunc summa; cum autem per Antonium quantitas diligentie taxari non possit, multo minus quantitas summe taxari potest. Quare Author, qui regulam pro delectu opinionum postulat, cur non postulat regulam generalem pro quantitate diligentie pro omni casu adhibendæ? Quod si hæc repugnat, & non est, nisi prudentis hic, & nunc viri arbitrium; ita idem arbitrium erit regula pro delectu hujus, aut illius, hic, & nunc opinionis. Dissiteri tamen nequeo, me valde invidere, ni dixerim, compati, docti Authoris confidentiam, cui summæ diligentie judicium, ut habet cap. 27. adeo facile est; cui propriæ rationes adeo convincentes, ut cap. 9. dicit; cui immunitas in opinando ab omni passione, & quidem in omni sua particulari opinione, adeo ad manus est; cui liquidæ demonstrationes, & omnes propriæ rationes ferè certissimæ, adeo in promptu; cui nostra argumenta adeo sibi, & pluribus ne quidem probabilia sunt, ut ait pag. 341. quod cap. 29. sæpe repetit; cui mirum prorsus est, tum quod viri docti, & sapientes potuerint esse Probabilistæ, ut habet cap. 19. tum si qui ex doctis, & piis Probabilistæ fuerunt, est, quia sententiam benignam mente præjudiciis occupatâ examinarunt; tum quod à Probabilistis negetur necessarius semper pro omni veritate peculiaris ad Deum per orationem recurrit; adeo ut exclamet: *Deus bonè! quod genus Theologia?* ut cap. 2. scribit: cui indignus est, ut inter Dei servos numeretur, qui tueretur nos non teneri ad probabilius, cum agitur de Deo; teneri, cum de homine, ut cap. 4. habet. San è, cum hæc lego, Deum Legislatorem.

Oo

latorem, humilis sapientiæ Authorem enixè deprecor, ut me inter Probabilitas numeret, quibus propria sapientia ita humilis est, ut plurimum sapientie, & Doctorum oppositorum authoritati plerumque in omni particulari opinione deferant; quique parati sunt ab aliis discere, & doceri, nec omnia sua sibi certa putant, nec tantum domi suæ meridiem, alienæ cimmerias tenebras.

N. Dissentior 2. quod concedens, ubi res est de legibus positivis, licitum sequi probabile, hoc fundet suavitate Evangelicæ legis: equidem lex Evangelica, etsi sit lex positiva, est lex Divina: vel ergo termo est, quod licitum sit sequi probabile in omni lege positiva; & hoc non, nam negat de lege naturali, & Divinâ: vel sermo unice est de lege positiva humanâ? & sic lex Evangelica, cum sit Divina, non est ad rem; imò sibi contradicit: si enim licet sequi probabile in lege Evangelicâ, cur non in omni alia Divinâ, & naturali? Quin, quod benè notandum, laxissimum docet, dum hoc docet.

N. Dissentior 3. quia ex eo quod maiori obsequio teneamur colere legem, dum Deus immediatè est Legislator, quàm dum homo; nequitiam necessariò inferitur, quod, ubi res est de legibus positivis humanis, liceat sequi probabile, non ita, ubi de Divinis: etsi enim Legislatores & materia legum differant, quod in uno casu est homo, & materia est indifferens, in alio Deus, & non est, nil inde: totum enim hoc illæsum ferveri potest, etsi vel in utroque casu liceat sequi probabile, vel in neutro: adhuc enim diverſo modo lex, & Legislator coli possunt, quo modo differenti cultu Deus, Deipara, & Sancti coluntur. Vel ergo periculum violandi legem obligat, ut sequamur tutius, etiam in legibus humanis; nam etsi tunc non violetur immediatè lex Divina, violatur mediâtè, quatenus omnis potestas, & lex humana est à Deo mediâtè: imò videtur immediatè violari lex universalis Divina, & naturalis, quæ præcipit Superiori legitimo parère: vel si periculum violandi legem obligat tantum ad tutius, ubi res est de lege naturali, & Divinâ, obligabit quoque, ubi sermo est de lege humanâ, quia, nisi sequar tutius, adest probabile periculum eam violandi materialiter. Similiter amor Dei super omnia, vel obligabit præferre Deum omnibus, dum mediâtè jubet per homines: vel non obligabit, dum per se immediatè jubet.

N. Dissentior 4. quod cum dicat pag. 206. Probabilitatem nec universè rejiciendam, & multò minus universè accipiendam, op-

tandum sit, quatenus locum habere possit: ego enim dico, quod cum Ecclesia definierit, satis esse probabilitatem, & ius non esse tenuem probabilitatem; imò cum plures creditas tutiores, & minùs tutas, probabiles, & minùs probabiles, damnant, hinc satis colligi videtur, sufficientem deducere regulam, nempe certam probabilitatem, ita ut inter summam, & tenuem.

Dissentior 5. quod exponat, licitum sine peccato mortali sequi probabilitatem, non sine veniali. Contra enim est; nam Ecclesia absolute damnat, *Non licet sequi probabilitatem*: ergo ejus contradictoria est, *Licet eam sequi*; si enim non licet sine veniali, absolute non licet.

Quod autem venialia sint etiam à vigiliantissimis vitatu difficilia, non facit, quod in sequela probabilitatis interveniat veniale, de ut patet. Quin sensus Papæ videtur esse, quod liceat probabilitatem absolute, seu etiam sine veniali. Constat hoc ex consideratione alterius damnatæ, de actu conjugij ob solam voluptatem, & quod liceat edere ad satietatem: ut enim ejus contradictoria est, *Non licet*, quia est saltem veniale; ita dum hic damnat, *Non licet probabilitatem*, ejus contradictoria est, *absolute licet*; ergo non tantum sine mortali, sed & sine veniali licet eam sequi. Severus sane est Authoris genius, tam facile asserens peccata, ubi ea patenter absunt, etiam ex absolute Papæ definitione.

Dissentior 6. quod velit licitum sequi minus extrinsecè probabilem, si sit intrinsecè probabilior; non e contra; cum tamen contra licitum usum opinionis minus probabilis extrinsecè redeant argumenta, quæ in nos armar; nam eam sequens exponit se periculo extrinsecè probabiliori, etsi minus intrinsecè probabilis, violandi legem, sequendo faventem libertati; & convincitur non amare Deum super omnia; nam opinionem probabiliorē, etsi intrinsecè probabiliorē, præfert extrinsecè probabiliori faventi legi. Rursus redit argumentum, tum de impossibilitate sequendi semper probabiliorē, tum de inanitate rationum oppositarum: vel enim termo est de intrinsecè, etsi non extrinsecè probabiliori; aut e contra? Tunc autem reoccurrit argumentum de probabiliori violatione legis, & quod Deus non ametur super omnia: ergo patet, tum inanis argumenti, quod solvere tenetur, tum impossibilitas sequendi semper probabiliorē.

Dissentior 7. quod putet concurrenti duplici lege facile definiri quæ sit præferenda ait enim, quod præstantior. Sed rogo dante

nium, quid faceret casu, quo foemina gravida sit certo moraliter intra horam moritura, & cum ea decessurus quoque foetus sine Baptismo, nisi mater viva secetur? An matrem obligabit, ut se vivam partiri permittat, an non? Si non, contra est; quia aeterna salus infantis prevalet, tum ratione salutis spiritualis, tum ratione aeternitatis beate, vitæ temporali horarig ipsius matris: ergo mater obliganda est, ut se vivam secari permittat. Si obligabit, contra est; quia durissimum videtur, & ab omni pietate alienum obligare matrem ad tam crudelem laniationem, quâ forsan salus aeterna illius periclitatur. Ecce casus, in quo adest duplex lex charitatis, una temporalis in favorem matris contra spirituales filij vitam; altera spiritualis filij contra temporalem matris vitam. Definiat Antonius, & ante definitionem, se in morituræ mulieris statu consideret. Similiter duplex est circa milites navales opinio, una stans pro charitate spirituali contra temporalem, alia pro temporali contra spirituales: illa obligat, ut milites igne admo- to se, & navim conflagrent, ne navis, & milites fiant Infidelium præda, & hac ditetur; & ne milites vivendo inter Infideles, tot periculis salutis aeternæ expositi, & ab omnibus Christianæ Religionis medijs, & Sacramentis remoti periclitentur. Hæc obligat, ne milites se, & navim incendiant. Quid Antonius consulturus esset, si in eâ navi reperiretur, ignoro: ergo non est adeo facile, concurrente duplici lege, resolvere, quæ sit præferenda, nec semper verum est, quod præstantior, nisi reliqua sint prorsus paria, ut ego addidi.

S E C T I O VII.

Nullitas responsum, quibus satisfacere putat nostris argumentis.

S. I.

Aliqua.

S U M M A R I U M.

Salus aeterna, & moralitas actuum pendet à nostrâ cognitione, & objecto, ut est in illâ; ut finis temporalis ab objecto, ut in re, n. 86. In his, quæ de necessitate medij sunt, veritas logica, & objectum, ut est in re, est necessarium, ibid. Si omnis lex naturalis, & Divina est clara, cur non edit Summam circa Decalogum? n. 89. ad 95. Theologi aiunt, quod quia res morales ob summam varietatem sunt incerte, ideo vix tradi Tom. III.

possit regula, n. 92. Hoc autem non tantum de moralibus juris humani, sed & Divini intelligendum, ibid. Lex Divina est clara in Decalogo, est clara quoad vitandum peccata formalia, &c. n. 93. Probabilitas non excludit imprudentem timorem, n. 94. Antonius agere fert, quod nos frequenter distinguamus mortale à veniali, n. 96. Rejicio, ibid. Multiplicat in sua doctrinâ implicationes, n. 97. Aut vix esse, qui juxta nostram sententiam vivat, & à certis peccatis abstineat, econtra qui oppositam, n. 99. Quin per legem sequendi tutius, & perfectius homines non deterrent à Confessione, ibid. Rejicio, & ostendo, quod si aliqua faveret vitis, magis faveret opposita, quam nostra, ibid. Ostendo perniciosam fore legem, & impossibilem de tutiori, & perfectiori, ibid.

Respondet 1. cap. 28. non esse difficile abstinere ab omni, quod prudenter judicari potest subiectum probabili periculo violandi Dei legem; hoc enim servatur ab omnibus in omni negotiorum genere, ut patet in Militibus, Nautis, Mercatoribus.

Sed contra, tum quia hoc sæpe difficilimum est, ut ostendi duplici adducto casu n. 86. antec. & quoties duo præcepta concurrunt, ut crebro evenit: tum quia evidens est inter spiritualia, & temporalia negotia discrimen; temporalia enim ita pendent à cognitione, ut longè plus pendeant à rebus, ut sunt in se; & ideo, si quis certò putet navim securam, mercaturam subsistentem, victoriam indubiam, cum tamen in re ea media secura non sint, certitudo moralis nil prodest, ne quis naufragio pereat, merces amittat, & victoriam: econtra salus aeterna, & actuum honestas, & meritum præcipue pendent à cognitione, seu ab objecto, ut in mente; & ideo invincibilis error, & summa probabilitas juxta omnes Fideles excusat, immò juxta Tutoristas certitudo moralis, & juxta Probabilioristas probabilitas; ergo etiam probabilitas: tum quia ex hoc, quod finis rerum terrenarum pendeat à medijs, ut in re, non ut in mente, eo ipso homines rectè utuntur medijs, quæ videntur tutiora simul, & probabiliora; immò medijs tutioribus, etsi minus probabilibus: econtra cum aeterna gloria (abstraho ab his, quæ sunt de necessitate medij; in his enim sola veritas logica, & nulla alia utilis est) pendeat à medijs, ut in mente prudenti, hoc

Oo ij iplo